

Per cloure: el volum, doncs, no només ens aporta les dades i els textos crítics —entitats positives estrictes—, sinó també aquestes valuoses consideracions per aplegar-les a tantes altres que s’oposen a tota apreciació inadequada del període literari modern català.

Pep VALSALOBRE
Universitat de Girona
Institut de Llengua i Cultura Catalanes

SCHÖSLER, Lene / HÄRMÄ, Juhani (ed.), avec la collaboration de Jan LINDSCHOUW (2021): *Actes du XXIXe Congrès international de linguistique et de philologie romanes (Copenhague, 1-6 juillet 2019)*. Strasbourg : Société de Linguistique Romane / Éditions de Linguistique et de Philologie, 2 vol., 1628 p.

Amb la regularitat habitual —cada tres anys— dels congressos internacionals de lingüística i filologia romàniques¹ que organitza la Société de Linguistique Romane, es va celebrar, a continuació del de Roma (XXVIII, juliol de 2016), un nou congrés, aquest cop fora de l’espai romànic: a Copenhaguen (XXIX, juliol de 2019). Aquesta seu “exterior” respecte de la Romània explica la tria d’un parell de línies temàtiques relacionades (1) amb la situació lingüística de l’àmbit nòrdic o escandinau i (2) amb la romanística conreada en aquesta àrea nord-continental.

D’altra banda, amb la regularitat observable també en els darrers congressos de la Société, el resultat en forma d’actes ha arribat un parell d’anys després de la celebració del congrés. Així, les corresponents al de Roma (2016) es van publicar el 2018 (vegeu la meua recensió dins d’aquesta mateixa revista: vol. 42, 2020, p. 391-561). I les del de Copenhaguen (2019) veuen la llum el 2021; acollides també dins les Éditions de Linguistique et de Philologie de la Société a Estrasburg.

Però, així com les actes anteriors destinaven un considerable espai introductori a justificar la distribució i la reorientació temàtiques del congrés de Roma en relació amb els precedents,² i també a explicar la dràstica selecció de contribucions finalment publicades (per tal d’evitar el *gigantismo* de les tirallongues de volums amb milers de pàgines que caracteritzaven les actes dels congressos precedents),³ en aquestes altres manca una part introductòria de justificacions del mateix tipus.

Més concretament, en la publicació de les actes del congrés de Roma es justificava la inclusió, a més dels eixos temàtics tradicionals de la lingüística i la filologia romàniques, també de camps nous com ara la lexicografia electrònica, l’adquisició i aprenentatge de llengües, o bé els estudis sobre l’anomenat —en anglès— *gender*. Doncs bé, en les del congrés de Copenhaguen, hi torna a haver una secció (la 13) sobre *Acquisition, apprentissage et enseignement des langues*. Però res no es diu sobre per què s’ha esvaït el rastre dels estudis sobre *gender*, amb aquesta emergent vestidura semàntica del mot “gènere” que recull la lexicografia contemporània.⁴

D’altra banda, dins de cada secció s’ofereixen dades quantitatives sobre el procés de selecció de les comunicacions destinades al congrés, majoritàriament llegides in situ. Del conjunt de comunicacions previ a la selecció, se’n fa una breu ressenya dins la presentació de cada secció. Però només ha acabat publicant-se en aquestes actes una selecció final de 110 comunicacions.

1. CILFR, o bé CILPhR, en sigles, segons la inicial del component *filologia / philologie* del títol.

2. Així, Fernando Sánchez-Miret, que s’hi referia a «una decidida voluntad de los organizadores del congreso de reforzar el paradigma histórico-filológico [...], que está bien enraizado en la tradición de la *filologia romanza italiana*» (vol. I, p. XXXI).

3. [...] «el procés de selecció que va portar de les 800 propostes inicials de comunicacions al congrés, passant per les 500 acceptades per a la seva presentació oral, fins a les 120 contribucions finalment publicades» (Gargallo 2020: 392).

4. Vegeu, per exemple, el *DIEC*: «5 1 m. [AN] Sexe en funció dels trets, dels rols i de les funcions que li són culturalment associats».

Encapçala aquestes actes la pertinent *Table des matières* (p. V-XI). Hi figuren a continuació, sense més preàmbul: (1) el conjunt d'allocucions de les diferents autoritats, acadèmiques i investigadores; (2) el bloc de les quatre conferències plenàries; i (3) una taula rodona (al congrés de Roma, n'hi va haver dues: Gargallo 2020: 292). Pel que fa al conjunt de les catorze seccions, cadascuna s'introdueix amb una presentació, el nom de la qual (*Présentation, Presentación, Presentazione*) revela per quina de les tres llengües romàniques de referència (francès, castellà, italià) s'ha decantat en la redacció el grup de presentadors de la secció (el número d'aquests oscilla entre dos i quatre). Per cert, en la tria de la llengua, s'hi intueix sovint el pes decisor de determinats presentadors. D'altra banda, no deixa de cridar l'atenció la significativa versió triple (en francès, italià i espanyol) que conté la presentació dels treballs agrupats dins la secció 13 (*Acquisition, apprentissage et enseignement des langues*), qüestió sobre la qual tornaré.

Passo ara a transcriure la informació bàsica de les diverses contribucions (autors i títols), amb oportunes consideracions de conjunt sobre cada secció i alguna altra observació complementària.

La *Table des matières* (p. V-XI) inicial presenta una mena de revers, en què s'inverteix el contingut dels dos volums, a les primeres pàgines del segon (p. V-XI). I tornant al primer: tot seguint els cànons del protocol acadèmic, al llarg de les pàgines inicials queden reflectides les diverses intervencions de les autoritats de la seu universitària organitzadora (decanat, departament) i de la Société (p. 3-21): *Allocutions d'ouverture et de clôture*: del degà, Jesper Kallestrup; del vicerector del Departament, Morten Heiberg; de la vicepresidenta de la Société, Lene Schøsler; del secretari de la Société, Martin Glessgen; i l'allocució de cloenda per part del president de la Société, Fernando Sánchez-Miret.

Conférences plénières (p. 25-99). També sense un pòrtic de presentació, s'agrupen en aquest bloc les quatre conferències plenàries, la primera de les quals inclou, ni que sigui tangencialment, una representació del món lingüístic escandinau; i la darrera ofereix una presentació, d'allò més clara i detallada, sobre la complexa situació lingüística d'aquest espai de llengües del nord d'Europa: Lars Fant, «Las periferias sintácticas en el habla coloquial de hispanohablantes, francófonos y suecoparlantes: aspectos sintácticos, pragmáticos y tipológicos»; Hans Kronning, «Conditionnalité et expressivité. L'imparfait de l'indicatif contrefactuel en français, en italien et en espagnol. Aspects sémantiques et variationnels»; Marianne Pade, «Il lessico politico europeo: dal latino alla lingua volgare»; Tore Kristiansen, «Survól du Nord: langues et communautés linguistiques».

Table ronde (p. 103-134). L'especificitat lingüística d'aquest espai del nord, que aborda la darrera conferència, deixa pas, ara en la taula rodona, a una presentació amb diverses mirades sobre el conreu de la romanística igualment en els països nòrdics: Merete Birkelund / Juhanni Härmä / Hans Peter Helland / Henning Nølke / Ingmar Söhrman / Lisbeth Verstraete-Hansen: «Table ronde sur la romanistique dans les pays Nordiques. Traditions, situation actuelle, défis».

Section I – Latin et langues romanes (p. 137-194)

Sándor Kiss / Rita Librandi / Outi Merisalo, *Présentation*, que ofereix una distribució temàtica en diversos blocs: (1) etimologia, (2) morfologia i lèxic, (3) sintaxi i (4) *L'apport des textes latins du Moyen Âge et de la Renaissance à l'étude de l'évolution des langues romanes* (segons aquest llarg epígraf, que reproduïx literalment). Conté quatre contribucions: Leïla Ben Hamad, «Les modèles théoriques à l'épreuve des données empiriques. L'évolution des subordonnants temporels à travers les langues romanes»; Jairo Javier García Sánchez, «Las formaciones adverbiales de preposición + adjetivo en el latín y el español jurídicos»; Sándor Kiss, «Variation diastatique et reconstruction du préroman : l'apport des textes latins tardifs»; Massimo Vai, «Osservazioni sulla periferia sinistra del latino».

Section II – Phonétique, phonologie et graphologie ; corpus oraux (p. 197-262)

Anita Berit Hansen / Rosario Coluccia / Fernando Sánchez-Miret, *Presentación* (p. 197-200). Aporta cinc comunicacions: Gabriel Bergounioux, «La transcription des dialectes gallo-romans. L'exemple de l'alphabet de Rousselot»; Alberto Giudici, «Cenni fonologici sul dialetto di Sissano d'Istria»; Daniela Kempter / Eva Lavric, «Los demostrativos españoles: peculiaridades de su uso en un corpus oral. Hacia una pragmática referencial conversacional»; Lucía Molinu, «Les aboutissements des groupes Consonne simple + w et des labiovélares en sarde»; Assumpció Rost Bagudanch / Paolo Roseano, «Sobre el origen de /x/ en español: argumentos desde la fonética comparada».

Section 3 – Morphologie (265-348)

- Eva Haru / Martin Maiden / Franz Rainer, *Présentation*. Acull sis comunicacions: Elvira Assenza, «Forme e impieghi del condizionale in *-ía* nel Siciliano nord-orientale: una lettura retrospettiva alla luce del dato sincronico» (p. 273-286); Philippe Bourdin / Dorin Uritescu (†): «Sur le comportement insolite d'une flexion roumaine» (p. 287-297); Maria do Céu Caetano: «Argumentos em desfavor da formação de verbos parassintéticos em *a-X-ar* e *en-X-ar*»; Enrico Castro: «Schemi desinenziali e *pattern* definiti nel condizionale veneto antico»; Vincent Rivière / Dominique Château-Annaud: «Système morphologique verbal du gascon»; Alice Tremblay: «Insertion explétive en français québécois parlé à Montréal : préfixation ou infixation?».

Section 4 – Sintaxis (p. 353-515)

Ángela Di Tullio / Rolf Kailuweit / Hans Petter Helland, *Presentación*. Conté tretze comunicacions: Hiroshi Abé, «*Du moins* et *au moins* dans le texte narratif»; Helena Alzamora / Carla Nunes Correia, «*Estar a Vinfem* português europeu contemporâneo – valores de tempo, aspeto e modo»; Claude Buridant, «La Grammaire du Français Médiéval : brève présentation»; Elga Cremades / Jordi Ginebra, «Estructura sintàctica i aspectual dels verbs d'àpats en les llengües romàniques»; Jan Davatz / Elisabeth Stark, «*Nište* en roumain – quantifieur ou déterminant?»; Francine Girard Lomheim, «Les pronoms personnels dans trois variétés du français nord-américain»; Gerda Hassler, «L'expression adverbiale de l'aspectualité et son interaction avec des formes verbales»; Jukka Havu, «El tiempo verbal del auxiliar en las construcciones ESTAR + participio en español»; Yusuke Kanazawa, «La costruzione causativa nel sardo antico»; Paul Søren Jjaersgård, «La coordination revisitée. Analyse et représentation de constructions coordonnées»; Mikołaj Nkollo, «Padrões de não-adjacência clítico-verbo no português clássico. A sintaxe nas interfaces com a fonologia»; Jean Sibille, «Négation et concordance négative dans le parler occitan de Chaumont (*Chiomonte*, Italia)»; Camelia Stan, «Nuove interpretazioni di una struttura arcaica: il genitivo rumeno marcato dalla preposizione *de* ('di')» (p. 353-515).

Section 5 – Lexicologie et onomastique (p. 519-758)

Hélène Carles / Juhanni Härmä / Sergio Lubello, *Présentation*. Es tracta de la secció més nodrida, amb vint comunicacions publicades, la qual cosa es podria atribuir en part a l'interès que aquests dos camps d'estudi desperten ara com ara al si de la romanística: Maud Becker, «La créativité lexicale de Philippe de Thaon»; Camelia Bejan / Marinela Vrămuleț, «Espressioni idiomatiche verbali relative alle emozioni in italiano e romeno»; Adrian Chircu, «Concordances lexico-sémantiques entre le roumain et les autres langues romanes. Le cas des adverbes en *-iu*»; Antonia Ciolac, «Le développement du champ sémantique ayant le noyau 'sang' (fr. 'sang' / esp. 'sangre', roum 'sânge') en français, en espagnol et en roumain»; Jaume Corbera Pou, «*Llobina* i *corbina*, dos falsos icciónims catalans. L'origen de *corball*»; Francesco Crifò, «Des grécismes en occitan ? Les massaliotismes, état de la question»; José Enrique Gargallo Gil, «Proyección románica del *Onomasticon Cataloniae* de Joan Coromines»; Henrik Høeg Müller, «Correlaciones entre patrones de formación de palabras y lexicalización en las lenguas románicas y germánicas»; Marie Lammert, «L'altérité spatiale nominale exprimée par *ailleurs*»; Nicholas Lo Vecchio, «L'emprunt dans le lexique international de l'homosexualité : aspects historiques et comparatives»; Maria Serena Masciullo, «I malesismi nel lessico italiano. Studio storico-etimologico e lessicografico delle parole provenienti dalla Malesia»; Claudia Elena Menéndez Fernández, «El sistema de denominación de los expositos asturianos del siglo XIX: una aproximación a los registros de entrada y defunción del Real Hospicio de Oviedo/Uviéu»; Adeline Emilia Mihali, «Influences italiennes dans l'anthroponymie de la localité de Borșa (dép de Maramureș, Roumanie)»; Seraina Montigel, «Le statut lexical du gascon médiéval. Étude typologique du domaine occitano-gascon»; Elena Papa, «Dalle feste sabaude al Teatro Regio: lessico settoriale e contatti interlinguistici»; Beatrice Perrone, «Directus > D(i)ritto: storia di una parola e delle sue relazioni sinonimiche»; Thierry Revol, «Les apports lexicographiques de la Bible Anglo-normande (Genèse)»; Alda Rossebastiano, «Tra lingua e dialetto: l'onomastica dell'infanzia abbandonata alla fine del Settecento»; Thomas Scharinger, «Italianismi nel lessico schermistico del francese cinquecentesco. Un'indagine sulla traduzione francese *del Nobilissimo discorso intorno il schermo di spada* di Girolamo

Cavalcabò»; Angelo Variano, «Le discours politique dans la presse catholique intransigeante française au XIXe siècle» (519-758).

Section 6 – Lexicografia (p. 761-900)

Dolores Corbella / Michael Herslund / Jutta Langenbacher-Liebgot, *Presentación*, en la qual es comença per subratllar la influència que la revolució digital ha tingut en el camp de la lexicografia, la qual cosa determina el perfil de diverses contribucions a la secció. Són onze les comunicacions publicades: Maria Aldea, «Des emprunts lexicaux dans la langue roumaine au XIXe siècle»; Ana Mª Cano González, «La lengua asturiana en los diccionarios etimológicos panrománicos: Del REW al DÉRom pasando por el DELLA (*Diccionariu etimolóxicu de la llingua asturiana*)»; Gloria Clavería Nadal / Carolina Julià Luna, «Los italianismos en el español y en el catalán contemporáneos»; Rosario Coluccia / Paola Manni, «Impostazione, metodo e finalità di una nuova impresa lessicografica: il *Vocabulario Dantesco*»; Alejandro Fajardo, «Portuguesismos en español: registro lexicográfico y perspectivas en la investigación»; Caroline Müller / Martin Reiter, «El DEMel – Del fichero en papel a la publicación de acceso abierto en la web»; Francisca del Mar Plaza Picón / Antonio Cano Ginés, «Unidades fraseológicas de naturaleza mitológica en la lengua española»; Pascale Renders, «Intégration de la dimension étymologique dans le modèle OntoLex-Lemon : le cas particulier de la lexicographie historique romaine»; Marco Robecchi, «L'apport des DocLing au FEW – vers une rétro-conversion enrichie»; Lorenzo Tomasin / Luca d'Onghia, «Pour un dictionnaire historique et étymologique du vénétien»; Jorge Juan Vega y Vega, «L'article du verbe *être* dans le *Trésor de la Langue Française*. Pour un classement décimal».

Section 7 – Dialectologia e geolinguistica medievale e moderna (Europa e fuori dall'Europa) (p. 903-1020)

Jean Paul Chauveau / Hans Goebel / Gianluca Colella, *Presentazione*. Aplega vuit comunicacions: Annamaria Chilà / Alessandro De Angelis, «Un paradosso sociolinguistico: il caso Bovesia»; Jérémie Delorme, «Du nouveau sur le réseau dialectal francoprovençal : un demi-siècle d'enquêtes inédites en Savoie du Nord, de Gilliéron à Dietrich (1887-1937)»; Vincenzo Faraoni / Michele Loporcaro, «Due innovazioni del romanesco di seconda fase (e mezzo)»; Franck Floricic, «'Survival for the fittest' et Polymorphisme extrême dans les dialectes occitans»; Lorraine Fuhrer, «La *scripta* fribourgeoise au sein du réseau scriptologique galloroman : vers une meilleure compréhension de l'élaboration d'une norme de chancellerie»; Sandra Hajek / Hans Goebel, «Le structure profonde del dominio linguistico sardo: un'analisi dialettometrica»; Michele Loporcaro / Simone Pisano, «I complementatori *chi* e *ca* in Sardegna centrale: estensione areale e dinamiche di variazione»; Gábor Tillinger, «Nouvelle étude dialectométrique des parlers intermédiaires entre Oïl et Oc d'après les données de l'ALAL et de l'ALCe».

Section 8 – Sociolingüística y lingüística variacional (Europa y fuera de Europa) (p. 1023-1108)

Josefa Dorta / Kirsten A. Jeppesen Kragh / Erling Strudsholm, *Presentación*. Conté set comunicacions: Luisa Amenta / Luisa Brucale / Egle Mocciano, «Modalità orientata sul partecipante in siciliano contemporaneo: un'analisi dei dati dell'Atlante Linguistico della Sicilia (ALS)»; Cristina Bleorțu, «¿Cómo ye? o ¿cómo es? El caso del verbo *ser* en habla [*sic*] de Pola de Siero (Asturias, España)»; Silvia Corino Romano, «Nominare funzionari in tre lingue. Il cambiamento linguistico en la prassi amministrativa del Piemonte nel XVI secolo»; Kyriakos Forakis, «La variation de la négation verbale en français contemporain : entre oral spontané et oral représenté»; Ana Iorga / Filip-Lucian Iorga, «Le parler des descendants de l'aristocratie roumaine. Une analyse socio-linguistique»; Javier Medina López, «La percepción de una identidad lingüística: el español en Canarias visto por sus hablantes. Propuesta metodológica»; Agnès Steuckardt / Sybille Große, «La pression des normes dans les écrits peu lettrés. Le cas de correspondances ordinaires de la Première Guerre Mondiale».

Section 9 – Philologie linguistique et corpus médiévaux (p. 1111-1307)

Maria Colombo Timelli / Frédéric Duval / Elina Suomela Härmä, *Présentation*. Acull cinc comunicacions: Massimiliano Gaggero, «La tradition italienne de l'*Eracles*: pour un nouvel examen des fragments»; Yan Greub, «Le lexique marqué diatopiquement dans l'*Ovide moralisé*»; Dumitru Kihaï, «La minute d'une charte champenoise de 1240»; Piero Andrea Martina, «Quelques aspects de la langue de

Simon de Hesdin traducteur»; Vincent Surrel, «Philologie linguistique et paramètre du sujet nul : le point de vue des textes occitans de l'ancien Velay».

Section 10 – Filologia, ecdotica e letteratura; testualità (1187-1307)

Teodolinda Barolini / Gioia Paradisi, *Presentazione*. Incorpora nou comunicacions: Anna Arató, «“Or pri Amours que la matere / Me last faire que je n'i faille”. Explorations des formes et renouveau de la tradition dans le Conte d'Amours de Philippe de Beaumanoir»; Margherita Bisceglia, «Joseph Bédier editore della lirica antico-francese»; Rosa Borges, «A prática filológica na edição de textos modernos»; Attilio Cicchella / Caterina Menichetti, «Un caso di traduzione orizzontale: il libro degli *Atti degli Apostoli* nella Bibbia italiana e occitana. Dai manoscritti alla stampa, e ritorno»; Gabriele Giannini, «Textes et manuscrits français dans la Rome pontificale»; Chiara Martinelli, «Édition d'un texte de grammaire : comment la réaliser ? Les *Regule grammaticales et rhetorice* de Francesco da Buti»; Anh Thy Nguyen, «Une approche philologique expérimentale par le paratexte. L'exemple de la *Fleur des Histoires* de Jean Mansel»; Franciska Skutta, «Plans textuels dans les récits à présent – Luigi Pirandello : *Una giornata* et Marguerite Duras : *Détruire dit-elle*»; Daniela Ventura, «Le processus heuristique dans *Le nom de la rose* d'Umberto Eco».

Section 11 – Standardisation et élaboration linguistique ; histoire externe (Europe et hors d'Europe) (p. 1311-1361)

André Thibault / Angela Schrott / Ingmar Söhrman, *Présentation*; breu presentació (p. 1311-1313) que assenyala els grans espais romànics de referència, «qu'il s'agisse des langues de la vieille Europe, de la Romania nova, ainsi que de la Romania Creolica» (p. 1311). Ofereix quatre comunicacions: Miriam Bergeron-Maguire, «Un accent à coucher *déors, d'wors* ou *deyors* ? Le sort d'un cas de polymorphisme en français et en créole»; Cristina Peña Rueda / Mónica Castillo Lluch, «Hacia una identificación de los rasgos morfosintácticos propios de la norma canaria»; Gerhard Ernst, «*Les Textes français privés des XVIIe et XVIIIe siècles* entre insouciance linguistique, formation scolaire déficitaire et exigences du standard. Éditer quoi ? Comment ? Et dans quel but ?»; Taylor Smith, «Surmonter l'orthographe, la politique éducative et le manque de manuels scolaires : défis actuels pour les enseignants de créole en Guadeloupe et en Martinique».

Section 12 – Traduction et traductologie (p. 1365-1424)

Jörn Albrecht / Merete Birkelund / Hanne Hansen, *Présentation*. En aquesta, em sobta l'asserció següent: «Toutes les langues romanes ont été représentées : le français, l'italien, le portugais, le roumain, l'espagnol, ainsi que le latin» (p. 1366). En primer lloc, em pregunto quines deuen ser “totes les llengües romàniques” anunciades, si és que és possible arribar a un consens al respecte (que ho dubto). D'altra banda, entre les moltes candidates a la consideració de “llengua romànica”, hi és, sense cap mena de dubte, la llengua en què s'ha redactat aquesta recensió, i que, en canvi, no figura a la llista. Si gui com sigui, la secció acull quatre comunicacions: Minh Ha Lo-Cicero, «La complexité de la deixis spatio-temporelle via la traduction portugais ↔ français»; Maria Iliescu (†) / Adriana Costăchescu / Cecilia-Mihaela Popescu, «L'italien *anzi* et ses equivalences romanes : une analyse sémantique comparée»; Françoise Saullet-Nylander / Adèle Geyer, «“Lost in translation” / “Traduction infidèle”. De la traduction de titres de films français en suédois. Aspects linguistiques, pragmatiques et culturels»; Maria Svensson, «Étude contrastive de cinq marqueurs adversatifs ou concessifs en français et en suédois».

Section 13 – Acquisition, apprentissage et enseignement des langues (p. 1427-1522)

Françoise Sullet-Nylander / Camilla Bardel / Susana S. Fernández. Crida l'atenció el fet diferencial segons el qual aquesta secció ofereix una versió triple de la presentació i, a més, amb el corresponent triple títol: 1. *Présentation en français*; 2. *Presentazione in italiano*; 3. *Presentación en español* (p. 1427-1441; significativament, la presentació més extensa). De fet, la intercomprensió romànica se suposa inherent als romanistes integrals (*Volkromanisten*), de manera que a aquests no els hauria calgut una triple versió romànica. O bé es tractava d'una estratègia concebuda en funció dels agents temàticament implicats (adquiridors, aprenents i ensenyants de llengües romàniques)? Queda clar, en qualsevol cas, que aquesta línia emergent d'estudis va camí de trobar el seu espai i de consolidar-se en aquests fòrums internacionals sobre lingüística i filologia romàniques. Dins de la secció s'inclouen set treballs:

Chiara Cappellaro / Martin Maiden, «Interferenza interlinguistica e intercomprensione nella Romània: sul ruolo della morfologia flessiva»; Giulia D'Andrea, «La prononciation du français chanté. Enjeux didactiques»; Eman El Sherbiny Ismail, «Il rimprovero nelle famiglie multilingui: in che lingua rispondono i bambini?»; Jonas Granfeld / Malin Ågren / Anita Thomas, «Le rôle de l'input pour le développement du vocabulaire et de la grammaire en acquisition du français par des enfants monolingues et bilingues»; Thomas Johnen, «Autonomia assistida na aquisição da competência intercultural e socio-pragmática durante as estadias obrigatórias de estudos e estágio curriculares no país da língua alvo: O projeto *Portico*»; Elizaveta Khachatryan, «Segnali discorsivi: problemi di acquisizione attraverso il corpus dell'italiano parlato SILaNa»; Rakel Österberg, «Estructura informacional compleja en usuarios muy avanzados de francés y español L2: La gestión de las periferias izquierda y derecha en el habla coloquial».

Section 14 – Histoire de la linguistique et de la philologie ; la romanistique en Scandinavie (p. 1525-1619)

Gabriel Bergounioux / Ursula Bahler / Henning Nølke, *Présentation*. Aquesta darrera secció estableix lligams amb la taula rodona de la part inicial, consagrada al conreu de la romanística als països nòrdics. Consta de set comunicacions: Sandra Covino, «Linguística e nazionalismo: il caso del dalmatico e la polemica Bartoli-Merlo»; Jean-Marie Fournier, «La question de l'ordre des mots dans les grammaires des langues romanes de la Renaissance et de l'âge classique»; Simon Gabay, «Éditer le Grand Siècle au XIXe s. Remarques sur les choix (ortho)graphiques de quelques éditeurs»; Alberto Hernando García-Cervigón, «La filología como ciencia del lenguaje en Antonio María Fabié»; Valérie Raby, «Le passif comme forme, diathèse ou choix énonciatif : des premières grammaires françaises à la grammaire générale»; Laurent Vallance, «L'infortune des *Prose della Volgare lingua* comme grammaire au XVIe siècle»; Benoit Vezin, «Temps et aspect verbal dans les grammaires romanes du XVIIIe siècle».

Si fem ara una ullada de conjunt a aquestes actes, observarem que les llengües romàniques usades en la redacció es poden comptar amb els dits d'una mà. El francès predomina clarament: així, és d'ús general a les conferències plenàries i a la taula rodona, i és majoritari (61) entre les 110 comunicacions seleccionades per a la seva publicació. El francès continua essent, doncs, la *lingua franca* dels romanistes d'arreu del món. També hi són relativament presents com a llengües de redacció l'italià (25) i l'espanyol (17). D'altra banda, l'espai corresponent a una llengua d'estat i global com és el portuguès resulta ben exigü (5). I és absolutament absent de les actes (com de les presentacions orals prèvies al congrés) una altra llengua d'estat, el romanès, «que els romanistes romanesos solen reservar per als fòrums científics del seu país» (Gargallo 2020: 396). Esment a part mereix el català, que hi té una presència testimonial (2), sens dubte motivada per una militància lingüística que trobo del tot legítima.

Finalment, cal afegir que resulta ben útil per a la cerca dels diferents autors la *Table des Auteurs* (p. 1621-1628) amb què es completa l'obra: el parell de centenars (198) de noms d'autors (amb els títols corresponents) que aplega aquesta taula ofereixen una idea aproximada sobre les diferents orientacions investigadores que guien la lingüística i la filologia romàniques avui en dia. Un cop més, investigadors de les més diverses procedències han trobat, tant a la seu física de torn (en aquesta ocasió, la Universitat de Copenhaguen) com al posterior i perdurable espai llibresc (les actes corresponents), l'oportunitat de congregar-se al caliu científic de la romanística internacional.

José Enrique GARGALLO GIL
Universitat de Barcelona
Institut d'Estudis Catalans

SUNYER, Magí (ed.) (2019): *El plaer d'escriure. Estudis sobre l'obra literària de Jordi Tiñena*. Tarragona: Diputació de Tarragona, 284 p.

Jordi Tiñena i Amorós (Barcelona, 1955 - Tarragona, 2018), conegut com a novel·lista amb una extensa i coherent trajectòria com a escriptor de ficció, va ser catedràtic de llengua i literatura catalanes